

Symposium IAS en ISBG

Persoonlijke verhalen

31 januari 2025

Historisch overzicht

- 1870**
Industriële revolutie: het brandwerend materiaal asbest wordt populair.
- 1900**
De Tsjech Hatschek vindt een procedé uit voor het binden van asbestvezels met cement en slaagt erin relatief goedkoop, brandveilig en licht plaatmateriaal te fabriceren, eterniet genoemd.
- 1930**
Het gebruik van asbestcement – eterniet – neemt toe. Bij de Arbeidsinspectie is bekend dat asbest schadelijk kan zijn en kan leiden tot asbestose, maar de omvang van het probleem wordt sterk onderschat.
- Jaren '50**
In Nederland wordt bekend dat asbestblootstelling kan leiden tot longkanker. Invoering Silicosewet (1961) om werkenden te beschermen tegen stoflongziekten als asbestose.
- Jaren '60**
Bekend wordt dat asbestblootstelling kan leiden tot mesothelioom (1960: Wagner; 1969: Stumphius in Nederland). Vooral blauwe asbest wordt als boosdoener aangewezen, witte asbest wordt minder risicovol geacht.
- 1961**
Eerste wetenschappelijk artikel in Nederland van bedrijfsarts Zielhuis over de gevaren van oplosmiddelen.
- Jaren '70**
In Scandinavië wordt bekend dat oplosmiddelen schilders ziek maken: de 'Scandinavische ziekte'.
- 1978**
Blauwe asbest wordt verboden in Nederland.
- Jaren '80**
In Nederland wordt bekend dat oplosmiddelen ziek kunnen maken.
- 1991**
Oprichting Vereniging OPS (later Stichting OPS) om mensen met de ziekte OPS of CSE (schildersziekte) te ondersteunen.
- 1993**
Alle soorten asbest worden verboden in Nederland.
- 2000**
De Nederlandse overheid neemt maatregelen om gebruik van oplosmiddelen te beperken.
- 2000**
Start Instituut Asbestslachtoffers en Regeling Tegemoetkoming Asbestslachtoffers (TAS) voor werknemers met mesothelioom.
- 2005**
Verbruik, gebruik en handel in alle asbestsoorten worden verboden in de hele Europese Unie.
- 2007**
Invoering tegemoetkomingsregeling TNS voor mensen met mesothelioom die niet door asbestblootstelling in het werk is ontstaan. Alle mensen met mesothelioom komen nu in aanmerking.
- 2014**
Invoering tegemoetkomingsregeling voor mensen met asbestose (stoflongen) door intensieve en langdurige asbestblootstelling in het werk.
- 2018**
Bekend wordt dat in Nederland jaarlijks 3000 mensen overlijden door werk met stoffen. Meerdere incidenten met Chroom 6 en PFAS.
- 2019**
Publicatie Richtlijn Astma en COPD voor bedrijfsartsen met focus op behoud van en terugkeer naar werk door mensen met (werkgerelateerd) astma en COPD.
- 2020**
Publicatie Rapport Stof tot nadenken van de Commissie Heerts, maak werk van preventie en erkenning van werknemers die ziek worden als gevolg van blootstelling aan gevaarlijke stoffen.
- 2020**
Invoering Regeling CSE: een tegemoetkomingsregeling voor (ex-) werknemers met de ziekte OPS of CSE (schildersziekte).
- 2023**
Start Instituut Slachtoffers Beroepsziekten door Gevaarlijke stoffen (ISBG) en Regeling Tegemoetkoming Stoffengerelateerde Beroepsziekten (TSB) voor (ex-) werknemers met Allergisch Beroepsastma, Longkanker door asbest en OPS/CSE. De regeling CSE gaat over naar de regeling TSB.

VOORWOORD

Dit boek vertelt de verhalen van vijftien slachtoffers van stoffengerelateerde (beroeps) ziekten, als eerbetoon aan hun levens en aan dat van alle andere slachtoffers en getroffen. Het boek bevat twee belangrijke opdrachten voor ons allen en voor de samenleving. Ten eerste, om te voorkomen dat er mensen ziek worden door blootstelling aan (gevaarlijke) stoffen, en ten tweede, om er te zijn voor de huidige en toekomstige slachtoffers.

De oprichting van het Instituut Asbestslachtoffers (IAS) en het Instituut Slachtoffers Beroepsziekten door Gevaarlijke Stoffen (ISBG) zijn de resultaten van maatschappelijke verontwaardiging, -strijd én -consensus. Het was een gezamenlijke inspanning van slachtofferorganisaties, vakbonden, werkgeversorganisaties, verzekeraars en overheden, die het belang inzagen én inzien van maatschappelijke erkenning van slachtoffers middels een gestroomlijnd proces dat de juridische lijdensweg verkort.

Problemen rondom asbest kwamen internationaal al in de jaren 1930 aan de oppervlakte. In Nederland kon vanaf de jaren zestig niemand meer om het probleem van asbest heen. Onder andere dankzij de inzet van bedrijfsarts Stumphius, die ontdekte dat asbestziekten veel voorkwamen bij werknemers op de scheepswerf De Schelde. In 1993 werd het asbestverbod in Nederland wettelijk van kracht en in 1999 werd het IAS opgericht. In 2000 konden de eerste slachtoffers zich aanmelden. Eerst alleen met mesothelioom en later ook met asbestose en met OPS.

Rond 2010 kwam er steeds meer aandacht voor het gevaar van stoffenblootstelling op het werk. De Arbobalans signaleerde meermaals dat meer dan 3.000 mensen jaarlijks sterven door stoffenblootstelling. Maatschappelijke verontwaardiging ontstond pas toen concrete schandalen naar voren kwamen, zoals met oplosmiddelen in verf en lijm, chroom-6 bij Defensie en op werkvloeren in onder meer Dordrecht en Tilburg.

Dit resulteerde in de instelling van de Commissie Heerts, die in 2020 het rapport “Stof tot nadenken” uitbracht. Dit rapport pleitte onder andere voor meer aandacht voor de preventie van stoffengerelateerde beroepsziekten en een financiële tegemoetkoming van slachtoffers. In 2023 leidde dit tot de Tegemoetkomingsregeling Stoffengerelateerde Beroepsziekten en de start van het ISBG.

Sinds 2000 hebben zich meer dan 13.500 mensen aangemeld bij het IAS, waarvan ruim 9.500 een tegemoetkoming van de SVB hebben ontvangen en ruim 3.500 een schadevergoeding van hun werkgever of diens verzekeraar. Bij het ISBG hebben zich inmiddels meer dan 400 mensen aangemeld. Deze cijfers representeren slachtoffers, elk met hun eigen verhaal. Mensen voor wie blootstelling aan asbest en andere stoffen grote gevolgen heeft (gehad) voor gezondheid, inkomen en sociale relaties. Achter de slachtoffers staan vele echtgenoten, kinderen, vrienden en collega's, die eveneens getroffen zijn.

Het IAS en ISBG dragen dit boek op aan alle slachtoffers en getroffen. We blijven ons inzetten voor huidige & toekomstige slachtoffers alsmede voor het voorkomen dat er mensen ziek worden door blootstelling aan (gevaarlijke) stoffen.

Hugo Schouwink, voorzitter
Emiel Rolink, directeur

Interview

FREDERIK ALBERT MOMBARG

ASBESTSLACHTOFFER MET MESOTHELIOOM

'Na de diagnose heb je zoiets van: we moeten verder'

'Ik ben altijd een optimistisch mens geweest en dat blijf ik,' antwoordt Frederik Albert Mombarg op de vraag hoe hij de toekomst voor zich ziet. Hij wil niet bij de pakken neerzitten. 'Op een stoel en uit het raam kijken? Dat is niets voor mij. Ik woon met mijn vrouw in een oude boerderij. Achter het huis heb ik een complete werkplaats waar ik zelf meubels maak. En we hebben een grote groentetuin. Er is altijd wat te doen.'

De oud-timmerman uit Markelo voelt zich naar eigen zeggen heel goed. Dit dankt hij grotendeels aan de behandeling in het Antoni van Leeuwenhoek. Hier loopt een proef met immuun-

therapie bij 36 mensen met asbestkanker, onder wie Mombarg. 'Elke drie weken krijg ik een kuur via een infuus en elke zes weken een CT-scan. Uit die scans blijkt dat de asbestkanker alleen maar kleiner is geworden en nu al een halfjaar stabiel is. Voor zover ik begrepen heb, gaat het met de meeste patiënten heel goed. De resultaten kunnen in de toekomst hopelijk ook andere mensen helpen.'

'Mombarg weet sinds februari 2021 dat hij asbestkanker heeft. 'Het was midden in de pandemie,' blik hij terug. 'Ik had wat minder longinhoud, het voelde niet echt lekker. Dus je hebt corona? Laat je testen, zei een van mijn zoons. Nee, zei ik, ik ga naar de huisarts. Die stuurde mij door naar het ziekenhuis, waar na onderzoek bleek dat het asbestkanker was. Tja, dan zit je de eerste weken echt in zak en as. Je denkt, hoe lang nog? Maar daarna heb je zoiets van: we moeten verder.'

Opmerkelijk is dat Mombarg juist lange tijd één van de bekende 'maanmannetjes' was die op hermetisch afgezette bouwplaatsen asbest verwijderden. Midden jaren tachtig was hij hiervoor op cursus gegaan. Maar vóór die tijd heeft hij helaas veelvuldig in de stofwolken gestaan. Veertig jaar lang werkte hij als timmerman en uitvoerder en kwam vaak in aanraking met asbesthoudend materiaal.

Voor het ontvangen van de tegemoetkoming stelde het IAS hem de vraag of hij zijn oud-werkgever aansprakelijk wilde stellen. 'Dat was in het begin heel moeilijk. Daar heb ik echt over getwijfeld. Ik heb al die jaren met veel plezier bij dezelfde aannemer gewerkt. Maar ja, ik ben nu eenmaal ziek geworden door het werk. Dat gaf de doorslag. En ik moet zeggen, het bedrijf heeft het heel netjes opgepakt. De verzekeraar heeft de betaling gedaan. Daarna zeiden mensen: ga leuke dingen doen, ga lekker op vakantie. Maar de omgeving van Markelo is al zo prachtig. Als ik het huis uit stap, dan heb ik vakantie. Het gaat heel goed met mij, dankzij de artsen en zeker ook dankzij het IAS. De mensen hebben echt hun best gedaan om het allemaal voor elkaar te krijgen.'

MARICELLA KORVEMAKER

OUD-BROOD- EN BANKETBAKKER MET BAKKERSASTMA

'Iedereen die de term hoort, schiet spontaan in de lach'

Lange tijd was het haar grote droom om patissier te worden. De Groningse vond het heerlijk om haar creativiteit los te laten op smakelijke taarten, gebakjes en cup cakes in allerlei prachtige vormen en kleuren. Ze loopt stage bij een patisserie en werkt drie jaar bij een brood- en banketbakker. Het afmeten, scheppen en zeven van de ingrediënten geeft veel verstuiving. Hoewel ze vaak benauwd is, gaat ze door met haar werk. 'Ik ben gewoon niet iemand die snel opgeeft. Al probeerde ik ondertussen wel wat aan de klachten te doen. Met het dragen van een mondkapje en door ervoor te zorgen dat de ingrediënten minder gingen stuiven. Maar het hielp eigenlijk niks.'

Op een dag gaat het mis. Als ze op het werk weer eens heel erg benauwd is geworden, besluit ze toch maar naar huis te gaan. Als ze de volgende dag wakker wordt, is het nog erger. 'Toen mijn vriend 's avonds thuis kwam waren mijn lippen zelfs al een beetje blauw. Daar moet je toch even mee naar een arts, zei hij verontrust. Van het bezoek aan het ziekenhuis weet ik niet veel meer. Alles werd ineens heel wazig. Ik weet nog dat ik in de wachtruimte zat. Opeens lag ik in een bed.'

De longarts omschrijft het achteraf als een combinatie van de na-effecten van een COVID-besmetting die ze enkele weken ervoor had gehad, griep en een flinke astma-aanval. Roggemeel en roggebloem blijken de grootste boosdoeners. In het Martini Ziekenhuis in Groningen wordt de diagnose bakkersastma gesteld. 'Een beroepsziekte waar ik zelf nog nooit van had gehoord. En niemand eigenlijk. Iedereen die de term hoort, schiet spontaan in de lach. Ben jij allergisch voor bloém?'

Als de diagnose is gesteld, is duidelijk dat ze haar geliefde werk voorgoed vaarwel moet zeggen. Korvemaker meldt zich bij het ISBG voor de tegemoetkoming. Ze is blij dat de longarts in het

ziekenhuis haar op de regeling heeft gewezen. 'Het was net nieuw in die tijd. Het fijne wist ze er niet van, maar raadde mij toch aan de website eens te bekijken. Na het doorlopen van de vragenlijst en het invullen van de formulieren kwam de huisbezoeker van het ISBG bij mij thuis. Samen hebben we het werk en de precieze blootstelling aan de ingrediënten in kaart gebracht.'

Voor haar dagelijkse broodwinning werkt ze nu op de bakkersafdeling van de HEMA. Van het gebak tot en met het brood komt alles voorverpakt binnen. Daardoor voelt ze zich met de dag beter. De tegemoetkoming wil ze reserveren voor een opleiding. 'Al weet ik nog niet zeker of ik echt terug ga naar school. Ook niet welke opleiding het zou moeten zijn. Misschien dat ik die stap ooit nog zet. Opleidingen zijn duur. Als ik het dan toch wil, is het goed dat ik het geld in elk geval heb!'

Interview

HENDRIK JAN BRUGGINK

OUD-SCHILDER MET CSE

'Mijn overall bleef door de verf vanzelf rechtop staan'

'Tijdens het schilderen viel zomaar ineens mijn arm naar beneden', blikt Hendrik Jan Bruggink terug op het moment dat zich voor het eerst een symptoom van zijn ziekte openbaarde. Hij was zittend op een steiger aan het werk bij een winkelpand in Zutphen. 'Plotseling voelde ik al mijn krachten wegvloeien, als een fietsband die leegloopt. Ik viel zo van de steiger op de stoep. Daar lag ik dan.'

Even later lukt het Bruggink om op handen en knieën naar binnen te kruipen. Hij aarzelt geen moment en belt zijn baas, om te vertellen dat hij naar de dokter zal gaan. 'En weet je wat nu het gekke was? Precies op dat moment kwam een collega binnen, met in zijn handen een

blaadje van de bond. Hij zei: Henk, er staat een interessant verhaal in over OPS, dat moet je eens lezen. Toen ik dat eenmaal gelezen had, dacht ik: als het dát maar niet is.'

Na een doorverwijzing naar het Solvent Team in Amsterdam krijgt Bruggink het nieuws dat hij wel degelijk OPS (CSE) heeft. Het is 1999 en hij is dan nog maar 53. 'Je kunt je vak niet meer uitvoeren, werd mij verteld. Wat zou je ervan vinden als je met vervroegd pensioen zou gaan? Dat was best even slikken, maar ik had gewoon geen keus. Als ik door was gegaan met mijn werk, dan was ik er nu misschien niet meer geweest.'

Bruggink begint als schilder op zijn zeventiende en werkt veel met synthetische verf. Tijdens zijn werk zijn de ruimtes vaak slecht geventileerd. Eén project kan hij zich nog goed herinneren. 'In een nieuw kantoor was een zwevende houten vloer geplaatst. Daar moesten we de betonvloer en muren schilderen met twee-componentenverf, echt puur vergif. Regelmatig haalden we er een vloerplaat uit zodat we even naar lucht konden happen. Op maandag trok ik een schone overall aan, op vrijdag kon ik er zo uitkruipen. Dat ding was door de verf zo hard geworden, die bleef vanzelf rechtop staan.'

Als de schoondochter van Bruggink hoort van de regeling voor werknemers met CSE, maakt ze de aanvraag voor hem in orde. 'Die regeling is er wel wat laat gekomen', zegt hij. 'Want door de arbeidsongeschiktheid ga je er financieel toch behoorlijk op achteruit. Maar het OPS-loket heeft alle medewerking verleend en alles vlot geregeld, mede dankzij het feit dat ik alle papieren van mijn diagnose netjes had bewaard.'

Bruggink is vaak vergeetachtig en ook snel moe. 'Na tien minuten inspanning vloeien al mijn krachten weg. In het begin had ik daar moeite mee, maar ik heb ermee leren leven. Ik ben gewoon blij dat ik er nog ben. Ook ben ik echt héél blij dat ik destijds niet heb gewacht, maar meteen actie heb ondernomen. Het klinkt gek, maar mijn val van die steiger is ergens ook mijn geluk geweest.'

FRANS VAN ROOIJEN

ASBESTSLACHTOFFER MET ASBESTOSE

'Het gemis van mijn vrouw voelt nog veel zwaarder'

Bij Frans van Rooijen werd in november 2020 asbestose geconstateerd. De oud-timmerman uit Nieuwegein is er zelf vrij nuchter onder. Hij neemt ook niemand iets kwalijk. Ja, de toenmalige overheid misschien, die toch vóór het asbestverbod moet hebben geweten dat asbest een gevaarlijk goedje was. 'Maar de collega's op de bouw? Welnee, niemand kende toch het gevaar? Er werd ook nooit over gesproken, laat staan dat er beschermende maatregelen werden genomen. We wisten het gewoonweg niet.'

Asbest was niet het enige arbo-risico, herinnert Van Rooijen zich. 'In de wintermaanden had je zogenoemde doorwerkprojecten. Het bedrijf streek de subsidie op, maar regelde niet even een kacheltje voor ons. In mijn jonge jaren liep ik ook gewoon over de dakpannen heen. Apenkooien, zeiden we wel eens. Nu zou ik dat echt niet meer durven. En met de kennis van nu zou ik natuurlijk willen dat ik destijds een mondkapje had gedragen.'

De oorzaak van zijn ziekte ligt waarschijnlijk in de periode vanaf 1982, toen hij veel met asbest in aanraking kwam. Slopen, hakken, breken en knippen: Van Rooijen deed het allemaal. Hij maakte asbeststroken op maat voor de onderzijde van de kimmen van prefab betonvloeren. Bij het verwijderen knipten de stroken uit elkaar. Hij plaatste asbesthoudende kruipluiken en isoleerde brandwerende trappenhuizen met asbestkoord. In de renovatie en tijdens sloopwerkzaamheden herinnert hij zich de vele asbestplaten, zoals bij kozijnen en cv-ketels.

In 1993 zagen Van Rooijen en zijn collega's een geheel nieuw fenomeen op de bouw. 'We stonden op een sloopproject met de kraan de schoorsteenpijpen eruit te trekken, toen de opzichter kwam aanlopen. 'Jongens, dat gaat niet goed', zei hij. Een dag later stonden er ineens mannen in witte pakken. Maanmannetjes, noemden we ze. Zelfs toen vatten we het nogal licht op. Je denkt: het zal wel, als je over asbestziekten hoort. Je staat er niet bij stil dat je het zelf kan krijgen.'

Van Rooijen geniet ondanks alles van zijn pensioen. De tegemoetkoming en daar bovenop de schadevergoeding van zijn oud-werkgever komen goed van pas. Maar het had allemaal anders kunnen lopen als de assistent van de oncoloog hem niet de folder van het IAS in de handen had gedrukt. 'Ze liep een stuk met me mee op de gang en zei: moet je doen hoor! Ze was echt strijdbaar, terwijl ik er zelf helemaal niet stil bij stond. Daar kan ik achteraf blij om zijn. Ik heb mijn zoon een schenking kunnen doen. Mijn kleinkinderen heb ik een nog wat groter bedrag toegestopt, voor de rijlessen. Verder ga ik regelmatig samen met familie naar mijn stacaravan op Texel, waar ik me echt goed voel. Thuis zit ik toch maar wat in mijn uppie. Vlak voor de diagnose in 2019 is mijn vrouw aan ALS overleden. Dat gemis voelt nog veel zwaarder dan mijn eigen ziekte.'

Interview

JACOBA GEERTS

ASBESTSLACHTOFFER MET MESOTHELIOOM

'Van het ene op het andere moment ben je ziek'

Toen Jacoba Geerts uit Deventer de diagnose mesothelioom kreeg, zonk de grond onder haar voeten weg. 'Mijn man en ik waren helemaal van de kaart, kan ik wel zeggen. Vooral omdat ik behalve kortademigheid en wat vocht achter mijn longen helemaal geen klachten had. Ik voelde me goed, althans, tot dat moment. De oncoloog gaf me een halfjaar, hooguit een jaar. Van het ene op het andere moment ben je ziek. Daar heb ik best een paar slapeloze nachten om gehad. Zo van: oeh, wat nu?'

Voor Geerts kwam het ongeluk niet alleen. Tijdens een onderzoek werd bij haar ook borstkanker en schildklierkanker ontdekt. 'Ik kan een speciale immunotherapie ondergaan zodra ik klachten

krijg, maar verder doen ze niets. Vanwege de asbestkanker zijn de vooruitzichten zodanig slecht, dat meer behandelingen alleen maar onnodig belastend zijn. Zelfs voor een staaroperatie werd me de vraag gesteld of ik het eigenlijk wel wilde.'

Geerts heeft altijd als kleuterleidster gewerkt. Haar vader werkte als constructiebankwerker bij een grote scheepswerf in Vlissingen. Er is een jaarboek waar zijn naam in staat. Ook is er een foto van haar vader in overall. 'In precies diezelfde werkkleding kwam hij altijd thuis. Ik hielp mijn moeder zoveel mogelijk omdat ze erg ziekelijk was. Ook met de was, die we in die tijd nog gewoon met de hand deden.'

Het is aannemelijk dat tijdens het wassen van de kleding asbestvezels zijn opgedwarreld, maar dat hoeft niet. De werf lag vlak bij de middelbare school. Zoals zoveel leerlingen bracht ze de pauzes in de buitenlucht door. 'Op internet heb ik gevonden dat in Vlissingen relatief veel asbestkanker voorkomt, ook bij mensen die niet met asbest hebben gewerkt. In hoeverre mijn vader het heeft meegenomen of het in de lucht zat, zullen we wel nooit weten.'

Na de diagnose vulde ze het formulier in voor het IAS. 'Maar het interesseerde me niet echt. Het was zo heftig. Er kwam zoveel informatie op ons af. Uiteindelijk heb ik het toch maar opgestuurd.' Achteraf is ze daar blij mee. De oud-werkgever heeft de aansprakelijkheid erkend en de schade zal snel worden vergoed. 'Daar had ik écht niet op gerekend. Dat heeft het IAS dus uitstekend gedaan. Toch had ik het geld liever niet gehad, maar was ik gezond gebleven. Ik ben op een leeftijd dat je niet zoveel wensen meer hebt.'

Eén wens gaat wel in vervulling. Samen met haar man verhuist ze naar Noord-Brabant, om dichterbij haar zoon en kleinkinderen te zijn. 'Ik hoop dat we ook nog vaak naar Zwitserland kunnen, waar mijn andere zoon en kleinkinderen wonen. En wat ik nog meer wil doen? Ik zou nog eens een ballonvaart willen maken. Ook dat lijkt me heel mooi.'

HENK DE VEEN

OUD-BOUWVAKKER EN UITVOERDER MET LONGKANKER DOOR ASBEST

'De tegemoetkoming is voor veel mensen zeer welkom'

'De tegemoetkoming is voor veel mensen zeer welkom'

'Blijf ondanks alles tóch positief', is de oproep van Henk de Veen aan mensen die net als hij longkanker door asbest hebben. Toen hij de diagnose twee jaar geleden kreeg, besloot hij niet bij de pakken neer te gaan zitten. 'Want wat levert dat je op, niets toch?' De voormalig bouwvakker en uitvoerder uit het Drentse Gieteren is inmiddels hard op weg om volledig te herstellen van zijn ziekte. 'De immunotherapie slaat heel goed aan. Uit de laatste scan is gebleken dat ik voor 99 procent schoon ben. Toen we dat hoorden, zijn mijn vrouw en ik wel even gezellig uit eten gegaan!'

De Veen werkt zijn gehele loopbaan in de bouw. Zoals zoveel ondernemerskinderen begint hij bij het bedrijf van zijn vader. Hoewel hij het grootste deel van zijn loopbaan als uitvoerder zal werken -hij rondt op aandringen van zijn vader de opleiding al op twintigjarige leeftijd af- komt hij gedurende zijn eerste jaren als timmerman regelmatig met asbest in aanraking. 'Asbest werd voor van alles gebruikt. Niemand kende de gevaren, dus je bewerkte het materiaal gewoon. Vrijdagmiddag ruimden we de bouw op. Van het afvalhout maakten we een gezellig vuurtje. Brandde het eenmaal goed, dan gooiden we er nog een paar asbestplaten op. Want dat knapperde zo mooi. Er werd nooit bij nagedacht dat het gevaarlijk zou kunnen zijn. Het is ook niet eerlijk om iemand uit die tijd iets kwalijk te nemen.'

Tijdens zijn militaire dienstplicht werkt De Veen met nóg een berucht materiaal: Chroom-6 houdende verf. De Veen hoort van de financiële regeling voor ex-defensiepersoneel, maar denkt daar zelf weinig kans op te maken. Toch is zijn navraag bij de Sociale Verzekeringsbank niet vruchteloos. Hij verneemt dat er nog een regeling is, specifiek voor mensen met zijn beroepsziekte. De Veen is blij dat zijn aanvraag is goedgekeurd en de regeling er is.

'Mensen die met asbest hebben gewerkt, vinden hun oud-werkgevers niet meer zo snel. Het is vaak erg lang geleden. En begin maar eens een juridische zaak. Voor een hoop mensen die lijden aan een beroepsziekte is die stap veel te groot. Ik denk dat de tegemoetkoming voor veel mensen zeer welkom is.' Nu zijn herstel bijna een feit is, merkt De Veen dat de ziekte steeds minder zijn tol eist. Het aantal bezoeken aan het ziekenhuis wordt de komende tijd afgebouwd, tot uiteindelijk jaarlijks één keer. 'Het is natuurlijk heel cru, maar bij mensen met uitzaaingen is het een ander verhaal. Ik heb geluk gehad, al had ik het er in het begin moeilijk mee. Toch heb ik altijd goede hoop gehouden, de moed niet verloren. Je moet de kop er voor houden, zoals we hier in Drenthe zeggen. Ondanks alles tóch positief blijven, want je moet door. En dat heb ik gedaan.'

Interview

DARNELL RAMNATH

oud-procesoperator met allergisch beroepsastma

'Het is een hele opluchting om erkenning te krijgen'

'Darnell Ramnath uit Zoetermeer werkt lange tijd bij een bedrijf in de chemie. Als hier in 2016 een productie staat gepland waarbij een sensibiliserende stof zal worden gebruikt, ondergaan Ramnath en zijn collega's een uitgebreid onderzoek. Hij blijkt als enige uit de ploeg allergisch voor de stof. De toxicoloog adviseert om blootstelling zoveel mogelijk te vermijden. Toch wordt hij tijdens een avonddienst op de productie gezet. 'Onder protest, dat wel', blik hij terug. 'Ik had immers allergisch op de stof gereageerd, wat alom bekend was. Maar we waren sterk onderbezet, ik werd die avond echt voor het blok gezet.'

Tijdens de derde dienst gaat het mis. Als gevolg van een verstopte trechter loopt de container van de machine vol. Ramnath en een collega moeten de inhoud overhevelen naar een andere. In die container komt tijdens het aankoppelen de inhoud van de inmiddels ook volgelopen hopper met een plof terecht. Een enorme stofwolk is het gevolg. 'De stof kwam overal terecht, zelfs onder mijn masker. Toen ik even later mijn gezicht waste, zag ik een heftige huiduitslag in mijn gezicht, op mijn borst en hals.'

Ramnath mag van de leiding die avond niet naar de huisartsenpost. Hij moet zijn dienst uitzitten. Letterlijk, in de controlekamer van het bedrijf. Daar wordt hij steeds benauwder. Eenmaal thuis heeft hij last van een piepende ademhaling. Ramnath consulteert de bedrijfsarts, die hem voor een reeks allergietesten naar het ziekenhuis doorverwijst en de ziekmelding doet. Bij het bedrijf krijgt hij weinig begrip voor zijn situatie. Uiteindelijk krijgt hij vervangend werk in de logistiek en werkt daarna nog vijf jaar op het laad- en losterrein, maar vertrekt uiteindelijk als hij vanwege een overdracht van het bedrijf boventallig wordt verklaard. Hij wil beginnen met een coachopleiding om mensen te helpen om de balans tussen lichaam en geest terug te vinden.

Ramnath is allergisch voor alle denkbare soorten stof. Krijgt hij te veel binnen, dan klappt alles dicht. Een puffer geeft wat verlichting, maar de klachten zullen nooit meer weggaan. Als zijn vrouw een nieuwsbericht leest over de regeling TSB, seint zij haar man in. 'Fijn hoe het instituut de zaken zo netjes heeft geregeld', blik Ramnath terug. 'Met mijn behandelaar kon ik heel goed praten, het voelde echt vertrouwd. De aanvraag bij het ISBG heeft een paar maanden geduurd, terwijl de rechtszaak voor de aansprakelijkheid die ik tegen mijn oud-werkgever heb aangespannen al zeven jaar loopt. Als ik die zou winnen, dan moet ik de tegemoetkoming terugstorten. Maar met die zaak ga ik door tot het bittere eind, het is echt een morele kwestie geworden. Toch wil ik ook niet té vaak terugblikken op die nare tijd. De tegemoetkoming heeft geholpen om daarvan een heel stuk af te sluiten. Het is een hele opluchting om erkenning te krijgen van een deskundige partij die een objectief, neutraal oordeel velt.'

JOOP VAN DER SCHILD

ASBESTSLACHTOFFER MET ASBESTOSE

'Het gevaar van asbest werd door niemand herkend'

Enkele jaren geleden moest Joop van der Schild uit Rhoon worden geopereerd aan zijn hart. Tijdens het gesprek met de arts gaf hij aan zich ook al lange tijd erg moe te voelen. 'De oorzaak was vocht achter mijn longen, werd mij verteld. Dat zou vanzelf weggaan, maar eenmaal thuis bleef ik er last van houden. Uiteindelijk ben ik toch doorverwezen naar het Erasmus MC, waar ik het slechte nieuws kreeg. De diagnose asbestose kwam écht als een verrassing. Ik had dan wel altijd in de bouw gewerkt. Maar wie rekent er op zoiets, na al die jaren?'

Zijn loopbaan voert hem vanaf 1958 als vijftienjarige leerling langs verschillende tegelzet-bedrijven. Begin jaren zeventig gaat hij aan de slag bij een aannemer. Hier wordt zijn werk meer allround en komt hij vaker in aanraking met asbesthoudend materiaal. 'We zaten veel in de renovatie en sloopten interieurs, wanden en plafonds. Daar kwam veel stof bij vrij. Toen er in een fabriek een keer een ontploffing was geweest, heb ik meegewerkt om het weer in orde te maken. Een andere keer werkte ik mee aan de verbouwing van het kantoor van de Holland-Amerika-lijn. In het schip 'De Rotterdam' dat nu vastligt in de haven, repareerden we het tegelwerk. Gelijktijdig met ons waren er mensen bezig om de isolatie uit de pijpen te verwijderen en te vervangen. Een deel van die mensen moet ook ziek geworden zijn, dat kan niet anders.'

Volgens Van der Schild ligt de oorzaak van zijn ziekte in zijn jaren bij deze aannemer. Net als bij veel andere bedrijven in die tijd ontbrak het aan beschermende maatregelen.

'Het gevaar van asbest werd eigenlijk door niemand herkend. Zo was gewoon de cultuur in die tijd. We kregen geen voorlichting, de ruimtes werden nauwelijks geventileerd en we droegen ook geen pbm's. Om eerlijk te zijn, dacht je daar zelf ook niet aan. Al die jaren heb ik er met plezier gewerkt. Maar de arbeidsomstandigheden waren natuurlijk niet goed, al neem ik mijn ziekte niemand kwalijk.'

Op grond van de regeling TAS heeft Van der Schild de tegemoetkoming ontvangen. Een deel van het geld heeft hij gebruikt voor de aanschaf van een scooter. 'Op mooie dagen fietst mijn vrouw met me mee. Zo komen we nog eens ergens, maar mijn auto heb ik moeten wegdoen. Naar het vakantiehuisje van mijn dochter en schoonzoon in Spanje gaan we helaas ook niet meer. Moe ben ik nog altijd. Maar weet je, ik ga niet triest zitten doen. Wat heeft dat voor zin? Dat zou ook niet leuk zijn voor mijn familie en mijn lieve vrouw, die goed voor mij zorgt. In september 2023 zijn we zestig jaar getrouwd en willen we een mooi feest geven. Ik ben blij met het geld om deze dingen te kunnen doen, maar ook de erkenning die eruit spreekt. Want het is toch niet niks wat je hebt.'

Interview

JAN STROO

OUD-SCHILDER MET CSE

'De arts stuurde me naar huis met een paracetamolletje'

Jan Stroo uit Nisse (Zeeland) moet even diep nadenken over de vraag wanneer hij is gestopt met werken. 'Twaalf jaar geleden', souffleert zijn echtgenote. Het overkomt hem wel vaker, dat hij het even niet meer weet. 'Dan heb ik alle boodschappen keurig op een lijstje geschreven. Eenmaal in de winkel ben ik vergeten dat ik het lijstje in mijn broekzak heb gestopt.'

Stroo heeft CSE, in de volksmond bekend als OPS, ook wel de schildersziekte. Stroo liep de ziekte op door de jarenlange blootstelling aan oplosmiddelen. Zijn loopbaan voerde hem langs verschillende schildersbedrijven en een scheepswerf. Daar werkte hij niet alleen met synthetische

verf, maar ook met wasbenzine, thinner, primers, antifouling en loodmenie. 'Bovendien was ik in de bedrijven vaak degene die het beste op kleur kon mengen. Ook de kleuren die heel moeilijk na te maken waren. Dat deed ik gewoon met het handje, zonder enige bescherming.'

De klachten beginnen rond 1985, als Stroo dan zo'n twintig jaar schilder is. Zijn vrouw merkt op dat hij vergeetachtig wordt. Hij verliest zijn reuk en smaak. Soms kan hij ook wat 'kort aan de kar' zijn. 'De deur bij de dokter loop ik niet plat, maar op aandringen van mijn vrouw ben ik toch gegaan. De arts stuurde me naar huis met een paracetamolletje. Niet zo gek, want in die tijd had niemand nog van CSE gehoord.'

Hoe hij nu zeker weet dat het om de schildersziekte gaat, heeft hij voor een belangrijk deel te danken aan zijn broer Han, die een verleden heeft als rechercheur.

Toen in de media berichten verschenen over de regeling voor werknemers met CSE, bereidde hij de aanvraag bij het OPS-loket voor. De vuistdikke map met documenten over het arbeidsverleden van zijn broer en diens bezoeken aan de huisarts, was meer dan genoeg om de oplosmiddelen als de schuldige aan te wijzen.

Stroo krijgt na zijn pensioen nog een flinke klap te verwerken. In de zomer van 2017 krijgt hij een hartstilstand. Hij ligt een aantal dagen in coma, met hersenletsel tot gevolg. 'Gelukkig gaat het nu heel goed met me. Mijn geheugen is nog altijd een zeef, maar ik heb mijn reuk en smaak in elk geval weer terug.'

Bovendien wil Stroo van stilzitten niets weten. Zijn vrouw moet hem regelmatig afremmen als hij weer eens als een jonge hond tekeergaat in de tuin. Vijf minuten aan de koffie en hij wil alweer naar buiten. 'Ik ben altijd iemand geweest die gewoon doorging met zijn werk. Ik probeerde alles zo goed mogelijk te doen en op tijd klaar te zijn. Het tempo van vroeger? Tja, dat zit er bij mij nog altijd in.'

MIEKE PEIJTERS-DEVILLIERS

ASBESTSLACHTOFFER MET MESOTHELIOOM

'Wie moet je aanspreken als het bedrijf niet meer bestaat?'

Voor sommige asbestslachtoffers zal het altijd wel een raadsel blijven waar en wanneer de blootstelling precies heeft plaatsgevonden. Mieke Peijters-Devilliers is één van die slachtoffers. Op het aanvraagformulier schrijft ze in oktober 2021 dat ze aan asbest is blootgesteld. Maar hoe? Dat weet ze niet.

De geboren Amsterdamse woonde het grootste deel van haar leven in Zuid-Afrika. Vlak na de oorlog vertrok ze met haar ouders naar Pretoria. Ze werkte vrijwel haar gehele loopbaan als calculator en haar man was architect. 'Maar zowel mijn man als ik kwamen eigenlijk nooit op de bouw. Het kantoor waar ik zat, was een oud huis ver weg van het bedrijf. Buiten het kantoorpersoneel kwam daar verder niemand.'

Na het overlijden van haar man besloot ze terug te gaan naar Nederland. Nu woont ze alweer twaalf jaar in het West-Friese dorp Scharwoude, waar dochter Riki al eerder neerstreek. Peijters-Devilliers had haar leven goed op de rit, totdat ze vorig jaar regelmatig benauwd werd. Ook verloor ze veel gewicht. 'Toen de longarts belde met de mededeling dat ik mij moest voorbereiden op slecht nieuws, dacht ik meteen aan longkanker. Ik rook namelijk al heel lang. Maar het was mesothelioom. 'Huh?', dacht ik alleen maar. Ik was stomverbaasd dat het asbest was.'

Tijdens een drainage van haar longen wees de arts haar op de regeling TNS. Na een kort traject werd de tegemoetkoming toegekend. 'Daar ben ik heel dankbaar voor, wetende dat zo iets in Zuid-Afrika alleen mogelijk was geweest met een lange en kostbare procedure. Bovendien bestaat het bouwbedrijf niet meer, dus wie moet je aanspreken?'

Voor Peijters-Devilliers, die maar een klein inkomen heeft, is de tegemoetkoming zeer welkom. Ze kocht een rolstoel en een rollator. In haar woonkamer staat ook een gloednieuwe 'oefenfiets',

Afrikaans voor hometrainer. Haar droomwens is om nog eens terug te gaan naar het huis waar ze haar kinderen heeft grootgebracht. Haar zoon woont er nu. 'Zwemmen kan ik niet meer. Maar ik zou zo graag nog eens langs de rand van het zwembad willen zitten. Ik ben blij met de rust van Scharwoude en de verzorging die ik hier krijg, maar ik mis de temperatuur, de prachtige natuur en natuurlijk mijn andere kinderen die er nog altijd wonen. Helaas geeft de longarts geen toestemming om te vliegen, want mijn longen kunnen de cabinedruk niet aan. Maar ik blijf stiekem toch hopen.'

Binnenkort wordt er weer vocht uit haar longen gehaald, maar verdere behandelingen zijn er niet. 'Het is wat het is,' zegt ze nuchter. 'De euthanasie is geregeld voor het moment dat de pijn ondraaglijk wordt, of ik voor mijn verzorging te veel afhankelijk wordt van mijn dochter. Je moet op de één of andere dag dood gaan, niet dan? In Zuid-Afrika hebben ze daar een gezegde voor: je bent één dood schuldig. En zo is het.'

Interview

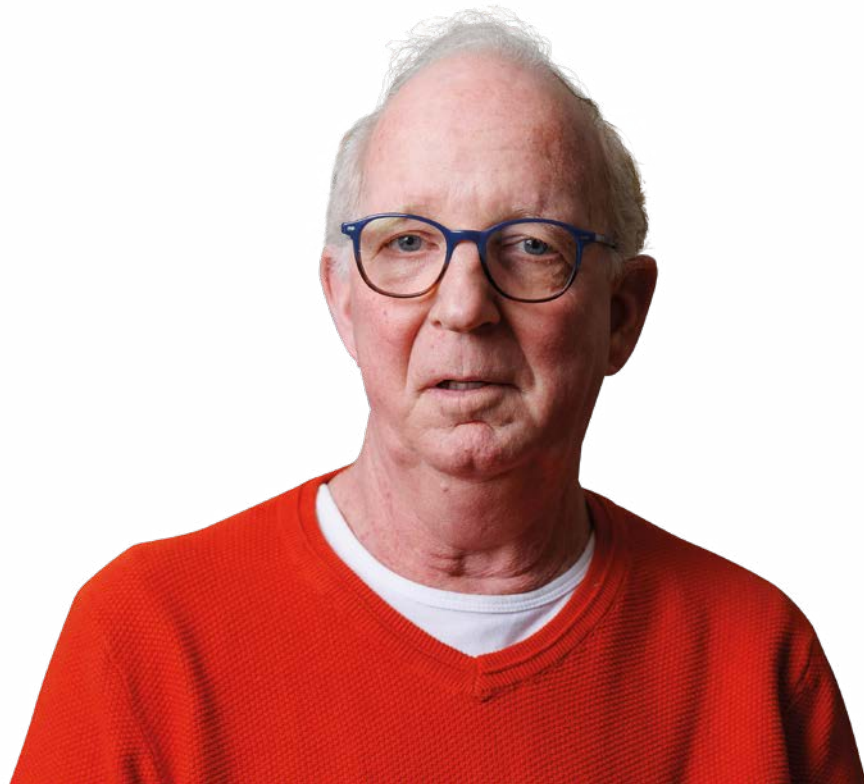
GERRIT KAMP

ASBESTSLACHTOFFER MET MESOTHELIOOM

'Beducht voor een asbestziekte ben ik nooit geweest'

'De sportieve Gerrit Kamp uit Nieuwendijk hield van zijn werk en was ook daarbuiten zeer actief. 'Dertig jaar lang heb ik dagelijks vijftien kilometer heen en terug naar mijn werk gefietst', blikt hij terug op de tijd dat hij nog fit en gezond was. 'In de vrije uren was ik regelmatig in mijn volkstuintje. Het onderhoud aan het huis deed ik zelf. Op zaterdag ging ik naar de voetbalclub om mijn kleinzoon te zien spelen. Maar helaas, dat kan en dat mag nu allemaal niet meer.'

In de zomer van 2022 merkt Kamp dat er iets mis is. Hij voelt een lichte druk op zijn ribben. 'Een raar gevoel dat ik niet kon thuisbrengen, dus ben ik naar de huisarts gegaan. Nog dezelfde

middag werden röntgenfoto's gemaakt. Ik werd naar een andere kamer gebracht, waar er een kleine twee liter vocht uit mijn longen werd gehaald. Op basis van CT-scans en stukjes weefsel uit mijn longen, kwamen de artsen erachter dat het asbestkanker is. Ik ben niet zo snel zenuwachtig, maar toen ik de diagnose kreeg schrok ik wel heel erg.'

Kamp valt vervolgens van het ene ongeluk in het andere. In het Erasmus MC krijgt hij immuuntherapie, maar dat kan zijn lichaam niet aan. Hij wordt benauwd en belandt met een ontsteking aan zijn hartspier in het ziekenhuis. 'Vervolgens heb ik een zeer hoge dosis prednison gekregen om mijn bloedwaarden naar beneden te brengen, maar daardoor is mijn achillespees voor de helft opgevreten. Nu zit ik ook nog in het gips.'

De meest logische verklaring voor zijn ziekte ligt in het werk als onderhoudsmonteur. In de jaren zeventig voert hij in twee fabrieken in Dordrecht reparaties aan machines en leidingen uit. Hij werkt met asbestkoord, moet geregeld snijden in asbesthoudend materiaal en repareert leidingen omhuld met asbestisolatie. 'Maar beducht voor een asbestziekte in de jaren daarna? Dat ben ik nooit geweest. Het is al zo lang geleden en je denkt: het zal toch allemaal wel meevallen? Je weet wel dat je met asbest hebt gewerkt, maar dat was ook weer niet elke dag. Eigenlijk denk je er niet meer aan.'

Op grond van de regeling TAS heeft Kamp de tegemoetkoming ontvangen. Zijn oud-werkgever heeft de aansprakelijkheid erkend en het IAS bemiddelt voor een hoger schadebedrag. Kamp heeft een aantal offertes opgevraagd om de precieze hoogte vast te stellen. 'De tuin moet worden geëgaliseerd en aangepast, zelf kan ik dat niet meer. Zo zijn er meer van die dingen, zoals het schilderwerk en de ziektekosten die jaarlijks terugkomen. Een scootmobiel is in bestelling, zodat ik me buiten wat beter kan verplaatsen. Wat meer zelfstandigheid zonder elke keer mijn vrouw lastig te hoeven vallen, dat is wat ik hoop. De uitwedstrijden worden wat lastig, maar ik wil dan toch zeker weer naar de thuiswedstrijden van mijn kleinzoon kunnen gaan.'

JOHN JEURISSEN

ASBESTSLACHTOFFER MET MESOTHELIOOM

Op 25 juni 2020 kreeg John Jeurissen uit Zwanenburg (NH) van de oncoloog in het Spaarne Ziekenhuis te horen dat hij mesothelioom had. Vanwege corona stond zijn vrouw bij de uitgang te wachten. 'Wat ik zei toen ik buiten kwam? Kom schat, we gaan een visje halen. Het klinkt misschien gek, maar het nieuws raakt je nog niet. Je denkt alleen maar: hoe ga ik dit in hemelsnaam vertellen? Pas toen ik 's avonds met een collega aan de telefoon zat en mijn vrouw asbest hoorde, viel bij haar het kwartje.'

Al in het ziekenhuis kreeg Jeurissen informatie over de tegemoetkoming voor asbestslachtoffers. Die is hem toegekend, want het lijdt geen twijfel dat de oorzaak ligt in het arbeidsverleden. 'Voor een inmiddels failliete firma uit Haarlem werkte ik veel in de ketelhuizen van flatgebouwen. Daar stonden we te snijden in het asbestkoord van de oliebranders. Vanaf 1987 werkte ik op de nationale luchthaven. Ook daar werkte ik veel met asbest. We verwijderden met een plamuurmes de vastgekoekte pakkingen en het asbestkoord van afsluitingen. Daar stond je dan met je neus boven.'

De klachten openbaarden zich twee jaar geleden. Achter zijn longen moest vocht worden weggehaald. Er werd een stukje longweefsel op kweek gezet. 'Zelfs toen heb ik er geen moment aan gedacht dat het asbest zou kunnen zijn. Het is ook best wrang als je erover nadenkt. Ik heb nooit gerookt en ben altijd sportief geweest. Ik liep hard voor KiKa en sponsorde collega's voor de Alpe d'HuZes. Voor het Ronald McDonald Huis heb ik de Zuiderzeetour gefietst. En dan word je er ineens zelf door geraakt.'

Getouwtrek

Het IAS bemiddelt nu voor een hoger schadebedrag met de verzekeraar van zijn werkgever op de luchthaven. Makkelijk gaat dat niet, vertelt Jeurissen. 'Het is een heel getouwtrek, zonder enige vorm van erkenning. Als ik het alleen had moeten doen, had ik het al lang opgegeven. Het IAS knokt daar voor en dat steunt me. Ik haal ook veel kracht uit de steun van mijn vrouw.'

Wat ik wil doen met het geld? Misschien is er een behandeling die niet helemaal wordt vergoed. En er staat nog een stukje hypotheek open. Een deel zou ik willen aflossen, want ik wil mijn vrouw en kinderen goed achterlaten.'

Nieuwe Kuip

Toch is Jeurissen van plan om de komende tijd nog volop van het leven te genieten. Een gezellig etentje, een midweekje weg. Hij is geen man om stil te zitten. 'Dagelijks loop ik een rondje door het dorp. Mijn gewone fiets heb ik ingeruild voor een elektrische, zodat ik voldoende in beweging blijf. Ik heb altijd een positieve instelling gehad. Als Feyenoord-supporter denk ik: die nieuwe Kuip hoop ik nog mee te maken. Maar weet je, het is allemaal relatief. Bij ons in de straat woont een jongetje. Hij moet regelmatig naar het Kankercentrum in Utrecht. Voor elke behandeling krijgt hij een kraal. Zijn ketting is nu een paar meter lang. Ik wil mijn pensioen halen, zeventig worden. Hij is zes. Ja jongens, denk ik dan, wat zeur je nu eigenlijk?'

Interview

WILLEM VAN DER BIEZEN

SCHILDER MET CSE

'Na het werk wist ik niet hoe ik thuis moest komen'

In de portemonnee van Willem van der Biezen zit een briefje waarop zijn postcode, e-mailadres en telefoonnummer staan geschreven. Dat kan handig zijn, voor als zijn geheugen hem weer eens in de steek laat. Dat hij lijdt aan 'de schildersziekte' en alle klachten die daarmee samenhangen, wijt hij aan de 27 jaar die hij voor hetzelfde bedrijf werkzaam is geweest. Vijftien was hij nog maar, toen hij er begon. 'We stonden de hele dag in de verfdamp. Als ik na een dag werken op de fiets stapte, wist ik vaak niet meer hoe ik thuis moest komen. Tegenwoordig mag de jeugd onder de achttien geen biertje meer, maar je wilt niet weten waar ik allemaal aan blootgesteld ben geweest.'

Van der Biezen loopt de deur bij de dokter niet plat. Als hij rond de veertig jaar oud is, verergeren de klachten. Zijn huisarts verwijst hem door naar een psychiater. Hij is namelijk steeds vaker moe en ook erg somber. 'Het gesprek kwam al snel op mijn werk. Hij vroeg: komen de klachten niet gewoon door het schilderen? Toen pas begon ik er een beetje over na te denken. Van depressiviteit heb ik nog steeds last. Thuis na het werk heb ik nergens puf voor, ik val zo op de bank in slaap.'

In 2006 stelt het Solvent Team in Amsterdam de diagnose CSE. Het komt niet als een verrassing. Van der Biezen heeft ondertussen al veel over de ziekte gelezen. De diagnose is ergens ook een opluchting. Zoals zoveel CSE-patiënten worden zijn klachten lange tijd afgeschilderd als flauwekul. 'Met mijn baas kon ik er niet over praten. Breek je een been, dan kan iedereen dat zien. Mijn klachten werden afgedaan alsof ik het mij allemaal inbeelde. Maar toen ik de diagnose kreeg, stond het toch echt zwart op wit.' Van der Biezen krijgt een WSW-indicatie en werkt een tijdje bij het Leids sociaal klussteam. Nu is hij in dienst bij een vastgoedbedrijf en werkt hij dertig uur per week aan monumentale panden. 'Ik kan er vanuit mijn woonplaats Valkenburg (ZH) op de fiets naartoe. Meestal werk ik alleen, met de radio op klassieke muziek. Het werk is ook een afleiding voor mij. Ik heb geen energie voor hobby's of andere dingen. Wandelen met de hond is mijn enige bezigheid.'

Eind 2023 ontvangt Van der Biezen een tegemoetkoming vanuit de regeling TSB. 'Het is goed dat de regeling bestaat', zegt hij. 'Maar liever had ik gehad dat mijn ex-werkgever deze had betaald. Ook na de Vervangingsplicht in 2000 bleven we willens en wetens met de schadelijke verf werken. Nu betaalt de maatschappij mijn tegemoetkoming, dat is ergens oneerlijk. Hoe dan ook ben ik blij met de erkenning die eruit spreekt, want die heb ik lang niet gehad. Het geld zet ik vast. Ik wil door tot mijn 62e. Ik denk erover om samen met mijn vriendin naar een provincie buiten de Randstad te verhuizen. De rust en ruimte zullen mij goed doen.'

LEX BUIJS

oud-timmerman met asbestose

'Een teug lucht moet lekker zijn om binnen te halen'

'Wat een rustige oude dag moest worden, samen met zijn lieve vrouw in het Utrechtse dorpje Ameide, is uitgelopen op best een triest verhaal', aldus oud-timmerman Lex Buijs. Tegen zijn fauteuil staat een enorme zuurstoffles. Daarnaast een tas met een kleiner, draagbaar zuurstoffapparaat. 'Gekscherend zeg ik wel eens: ik neem mijn longen mee, al kom ik zelden nog buiten. Ik heb nauwelijks de puf om iets te doen. In de schuur staan de mooiste gereedschappen, maar ik kan geen schroef meer in de muur draaien.'

Begin jaren vijftig volgt Buijs aan de Ambachtsschool de opleiding tot meubelmaker. Als daar op een dag een hoge marineofficier jonge talenten komt werven, wekt dat zijn interesse. 'Het is je nu nauwelijks voor te stellen, maar ze vlogen destijds nog met tweedekkers, met van die houten vleugels. Vliegen was iets exotisch voor mij. Je kreeg een rood vliegtuigje op je mouw. Je werd vliegtuigmaker. Op je achttiende kon je doorleren voor piloot. Ik dacht: man, dát is het!'

Maar zijn vader, timmerman van beroep, ziet liever dat zijn zoon met beide benen op de grond blijft staan. In plaats van de Marine gaat Buijs aan de slag bij de NDSM in Amsterdam-Noord, waar zijn oudere broer ook werkt. 'Bij die werf werden elf torpedobootjagers gebouwd. Het aluminium binnenwerk moesten we bekleden met asbestplaten. Elke middag moest de hele ploeg een liter melk drinken. Die schurken moeten geweten hebben dat we met gif bezig waren.' Als zijn broer de overstap maakt naar de Spoorwegen in Haarlem, volgt Buijs diens voetsporen. 'Mijn broer werkte in Wagons-Lits, mooie luxe rijkstuigen. Dat leek me beter werk dan de scheepsbouw. Later kwam ik in de postrijtuigen. Ook die moesten we van binnen met asbest bekleden.'

Voor het eerst merkt Buijs iets van zijn ziekte na het doen van de boodschappen, nu zo'n drie jaar geleden. Hij krijgt plots geen lucht meer. Zijn hart gaat als een dolle tekeer. 'De longarts vertelde dat ik asbestlongen heb. Ze kon niets meer voor mij doen, maar wees mij wel op de rege-

ling voor asbestslachtoffers. Ik had er eerlijk gezegd geen zin meer in om de formulieren in te vullen. Ze zei: bent u helemaal gek geworden? Daar heeft u recht op! Dan ga ik het voor u doen... Ik kreeg een pak papier thuis en hoefde alleen nog maar mijn handtekening te zetten.'

De scheepswerf is lange tijd geleden failliet gegaan. De Spoorwegen betaalt Buijs een schadevergoeding. De tegemoetkoming die hij eerder heeft ontvangen, wordt terug gestort. Maar veel liever was hij gezond gebleven. 'Ik wil het eigenlijk niet zeggen, maar ik ben gewoon bang. Als je een aanval hebt, dan hap je naar adem. Een teug lucht moet lekker zijn om binnen te halen, maar het doet niets. Je hart komt dan ook in opstand. Je raakt in paniek, bevreesd om te stikken. Het is toch wel droevig hoor, dat het lot je zo treft...'

Interview

FERRY BERGES

ASBESTSLACHTOFFER MET MESOTHELIOOM

'Soms vergeet ik zelfs dat ik asbestkanker heb'

'Ik stond op de tennisbaan met een maat en op een gegeven moment zegt hij, "wat sta je toch te hijgen". Dat viel dus op, want normaal was ik helemaal niet kortademig. Niet lang daarna was ik met mijn vrouw in Portugal. We waren met vrienden aan het kaarten en opeens zakte ik in elkaar. Ik krabbelde weer overeind en we hebben het spelletje zelfs nog afgemaakt, maar hier zat iets duidelijk niet goed.

Dat bleek ook wel toen ik na thuiskomst naar het ziekenhuis was doorverwezen. Na een kijkoperatie bleek ik mesothelioom te hebben. Dat was eind 2019. Dan schrik je wel eventjes, maar

op een of andere manier accepteerde ik het al snel en bleef ik positief. Daarbij had ik veel steun aan mijn huisarts, die gelijk zei "laten we afwachten hoe het gaat, huilen kan altijd nog". Die uitspraak heb ik ook als titel gekozen voor een boekje, dat ik later over mijn ervaringen in het Antoni van Leeuwenhoek ziekenhuis heb gemaakt. Ze hebben me daar zeer goed en liefdevol behandeld.

Mijn mesothelioom bleek een redelijk gunstige variant, want ik kwam als een van de weinigen in aanmerking voor een onderzoek met chemo en operatief verwijderen van het longvlies. Ik zat in de groep, die eerst chemo zou krijgen. Die chemokuren waren afschuwelijk, maar ze sloegen wel aan. Sindsdien is de tumor niet of nauwelijks meer gegroeid. Ik heb daarna afgezien van de operatie, omdat die te weinig garantie gaf en risicovol was, terwijl de chemo had geholpen. Want op dit moment gaat het nog best goed met me. Ik heb weinig last, wandel elke dag en probeer zo gezond mogelijk te leven. Mijn vrouw en ik genieten van veel dingen, soms vergeet ik zelfs dat ik asbestkanker heb.

Dat ik in de werksituatie mijn ziekte heb opgelopen, daar was geen twijfel over mogelijk. Als 16-jarige ben ik in 1961 als loodgieter in dienst gekomen bij de dienst publieke werken in Amsterdam. Bij de aanleg van rioleringen gebruikten we veel asbestkoord. Ik zie nog het rode blikje voor me waar dat in zat en de stofwolk als je het eruit haalde. Daar heb ik meer dan 10 jaar gewerkt.

Uiteindelijk heeft mijn ex-werkgever aansprakelijkheid erkend en schadevergoeding betaald, nadat de zaak eerst op verjaring dreigde vast te lopen. Zonder bemoeienis van het IAS had ik nooit schadevergoeding gekregen. We hebben daarvan een andere auto gekocht en misschien maken we nog eens een grote reis. Ik wil graag naar Nieuw-Zeeland, dat moet een prachtig land zijn. Maar het meeste staat op de bank, een mooi spaarpotje voor mijn dierbare vrouw en kinderen.'

Instituut Asbestslachtoffers (IAS)

Het Instituut Asbestslachtoffers (IAS) adviseert de Sociale Verzekeringsbank (SVB) over het recht op een tegemoetkoming voor asbestslachtoffers met de ziekte mesotheliom en asbestose. Daarnaast bemiddelt het IAS tussen (ex-)werkgevers en (ex-)werknemers over het betalen van een schadevergoeding. Andere taken zijn voorlichting en verspreiding van kennis op het gebied van asbest en gezondheid. Het IAS is daarvoor in 1999 opgericht door organisaties van werkgevers en werknemers, het Comité Asbestslachtoffers, het Verbond van Verzekeraars en de overheid. Meer informatie vindt u op de website van het IAS: asbestslachtoffers.nl.

Instituut Slachtoffers Beroepsziekten door Gevaarlijke stoffen (ISBG)

Het Instituut Slachtoffers Beroepsziekten door Gevaarlijke stoffen (ISBG) adviseert de Sociale Verzekeringsbank over het recht op een tegemoetkoming voor slachtoffers met een beroepsziekte door gevaarlijke stoffen in het kader van de uitvoering van de regeling Tegemoetkoming Stoffengerelateerde Beroepsziekten (TSB). Andere taken zijn voorlichting en verspreiding van kennis op het gebied van beroepsziekten door gevaarlijke stoffen. Het ISBG is in 2022 opgericht door organisaties van werkgevers en werknemers en het Verbond van Verzekeraars. Het ISBG werkt nauw samen met het Instituut Asbestslachtoffers (IAS). Meer informatie vindt u op de website van het ISBG: isbg.nl.

Colofon

Uitgave van IAS en ISBG 2025/1
Persoonlijke verhalen uit de jaarverslagen
Quantes, januari 2025

Redactie

Simone Aarendonk
Dennis Derksen
Derk Morreau
Emiel Rolink

Foto's voorkant

IJzergieterij in april 1993 (Chris Pennarts)
Brandweer in actie 2020 Lelystad (Damian Ruitenga/
pexels.com)
Autospuiter (Eugene Barmin – freepik.com)
Asbestspinnerij (Spaarnestad)

Foto's interviews

Wilco van Dijen Fotografie

